УДК 343.98

Анна Миколаївна ПРОЦЕНКО,
аспірант Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса

ЕКСПЕРТНІ СИТУАЦІЇ ПІД ЧАС СУДОВОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Під час судового провадження виникає різна за ступенем складності обстановка кримінально-процесуальної діяльності, на основі оцінки якої суддя вибирає відповідні засоби, прийоми, приймає організаційні, тактичні та процесуальні рішення. Зазначене обумовлено тим, що кримінально-процесуальна діяльність залежить від найрізноманітніших чинників: конкретних умов і часу, поведінки учасників, інформаційної визначеності, взаємозв'язків з іншими процесами об'єктивної дійсності. Складна система взаємодій і взаємообумовленостей, що утворює конкретний стан, положення, певний розклад сил, в яких доводиться діяти відповідному суб'єкту кримінально-процесуальної діяльності іменується криміналістичною ситуацією.

У великому класі юридично значимих ситуацій особливості ситуацій, які відносяться до експертних ситуацій, що виникають у суді, розглядались вкрай обмежено.

Можна визначити, що судово-експертна ситуація – це обстановка та сукупність об'єктивних й суб'єктивних умов, в яких протікає діяльність ініціатора проведення експертизи та судового експерта, що включає підготовку об'єктів, провадження експертизи, дослідження, оцінку та перевірку висновку експерта. Тому експертні ситуації, що пов'язані із залученням експерта (експертів), виникають ще до початку експертного дослідження, а завершуються після прийняття судом висновку експерта як джерела доказів.

В якості найбільш важливих компонентів, які формують структуру експертних ситуацій в суді необхідно включити такі компоненти: наявність та стан об'єктів дослідження; сукупність інформаційних даних; матеріально-технічне забезпечення із збирання слідів злочину, зразків для експертизи; процесуальні умови; організаційні умови, наявність відповідних суб'єктів

Експертиза проведена під час досудового розслідування:

1) експерт, який залучався на досудовому слідстві, викликається до початку судового розгляду, бере участь у дослідженні доказів, проголошує свій висновок, допитується, йому доручається проведення нової експертизи;

© ПроценкоА. М., 2019

2) експерт, який залучався на досудовому слідстві, викликається після початку судового розгляду, проголошує свій висновок, допитується, йому доручається проведення нової експертизи. В обох ситуаціях після провадження експертизи експерт проголошує висновок нової експертизи та при необхідності допитується;

3) експерт не викликається. Проведення експертизи доручається тому ж або іншому експерту, експертам, експертній установі, які знаходяться поза межами суду. Після виконання завдання висновок експертом або керівником експертної установи направляється до суду.

Експертиза вперше проводиться в суді.

1) виклик в суд спеціаліста (ст. 71 КПК України), який бере участь під час судового розгляду в дослідженні доказів, надає консультації та роз'яснення (ст. 360 КПК України), йому доручається проведення експертизи, як експерту. Після провадження дослідження експерт проголошує висновок нової експертизи та при необхідності допитується;

2) проведення експертизи доручається експерту, експертам, експертній установі, які знаходяться поза межами суду. Після виконання завдання висновок направляється до суду.

Таким чином, експертні ситуації в суді залежать від таких обставин:

– судова експертиза проведена або не проведена під час досудового розслідування;

– висновок експерта прийнятий або не прийнятий як джерело доказів без додаткових процесуальних заходів;

– допит експерта проводиться або не проводиться в суді;

– під час судового розгляду встановлені або не встановлені нові обставини, що впливають на результати експертного дослідження або вимагають проведення нової експертизи;

– ініціатива проведення експертизи належить суду або сторонам процесу;

– залучений або не залучений спеціаліст до проведення експертизи або після проведення експертизи в для роз'яснення висновку;

– експертиза проводиться в приміщенні суду або в експертній установі.

Кожна обставина обумовлює виникнення відповідної судово-експертної ситуації та впливає на вибір тактичних прийомів для її розв'язання.

Одержано 16.10.2019